

РЕЦЕНЗИЯ

от

доц. д-р Петър Атанасов Атанасов

Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

по: област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки

професионално направление: 3.8. Икономика

докторска програма: „Финанси и счетоводство“

Автор: Тодор Славчев Анев

Тема: *„Финансови и икономически ефекти от стимулиране на климатично неутрален растеж“*

Научен ръководител: проф. д-р Станимир Иванов Кабаиванов

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № РД-21-2369 от 19.12. 2024г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Финансови и икономически ефекти от стимулиране на климатично неутрален растеж“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Финанси и счетоводство“. Автор на дисертационния труд е Тодор Славчев Анев – докторант в редовна форма на обучение към катедра „Финанси и счетоводство“ с научен ръководител проф. д-р Станимир Иванов Кабаиванов от Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“, гр. Пловдив.

Представеният от Тодор Славчев Анев комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, включва следните документи:

- молба до Ректора на ПУ за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд;
- автобиография в европейски формат;
- становище на научния ръководител;
- дисертационен труд;
- автореферат;

- списък на научните публикации по темата на дисертацията;
 - копия на научните публикации;
 - декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;
- Докторантът е приложил 3 броя публикации.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Автобиографията на докторанта представя една личност, която притежава широки познания и умения в различни области с подчертан интерес към надграждане и задълбочаване на придобития опит. В трудовия си път Тодор Анев е заемал различни позиции в компании и проекти от реалния сектор, а към днешна дата работи като финансов мениджър в Уницеф. По-важни заемани длъжности са: Координатор на проекти; Специалист – управление на данни; Счетоводител – финансово управление; Финансов/Счетоводен мениджър. Така описаните заемани длъжности са в хронологичен ред, обхващат седемнадесет годишен период и разкриват професионалното израстване на докторанта. Интерес представляват основните дейности и отговорности свързани с посочените заемани длъжности, по-важни от които са: управление на интегрирана система за доставки, снабдяване, аутсорсинг, вътрешен контрол, процеси в единни системи за планиране, управление на клиентски връзки, проектно бюджетиране и прогнозиране, управление и анализ на данни, финансов анализ, моделиране на процеси, анализ на резултати, финансово управление на проекти (хуманитарни, здравеопазване, обучение), бюджетиране, прогнозиране, счетоводство и управление на публичните финанси, отчетност към донори и институции, управление на веригата на доставки, бизнес интегрирани системи и други. От посочените дейности и отговорности, биха могли да се изведат и групират по-важни качества, като: задълбочени познания на съвременния финансов и управленски софтуер и способности да се работи с база данни, сериозно заявени познания в областта на проектното финансиране и публичните финанси, опит в работата с модели, съчетан с аналитични способности. Посочените качества намирам, като пресечна точка от избора на тема до успешното реализиране на дисертацията на Тодор Анев.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Актуалността на представения за рецензиране дисертационен труд би могла да се подкрепи с множество международни инициативи, актове и споразумения, но в нейната

основа лежи фактът, че прогресът и просперитетът на цивилизацията, каквато я познаваме, е изгарянето на въглеродороди. Процес, свързан с употребата на изчерпаем ресурс, замърсяване на околната среда и основна причина за глобалното затопляне. Последното е с непредвидими последици, на които уви Светът вече е свидетел. В същото време концепцията за растеж с неутрален въглероден отпечатък вероятно е изпреварила времето си. Потвърждава го факта, че двете най-големи икономики в света категорично не са готови за това, а в Европа концепцията е подложена на сериозна ревизия, провокирана от спад на растежа и загуба на конкурентоспособност. Задчите в настоящия дисертационен труд са поставени коректно, което позволява с решението им да се постигне формулираната цел.

4. Познаване на проблема

Проблемът на настоящото изследване е изведен ясно и категорично в уводната част. Представени са работните понятия и е предложен литературен преглед и анализ на публикации в изследваната от докторанта предметна област. Посочена е мултидисциплинарността на проблема, както и резултатите от решението му. Въпросните резултати са свързани с реструктурирането на икономиката, както и с необходимостта от промени в публичните и корпоративни финанси, които от своя страна са декомпозирани с оглед по-ясното им изследване. Смятам, че е налице задълбочено познаване на изследваната проблематика.

5. Методика на изследването

Изследването е ориентирано към използване на количествен анализ и математическо моделиране чрез прилагане на теоретични функционални модели на икономически растеж и производствени функции в икономиката, чрез проверка на статистически хипотези, регресионен анализ, симулации по метода „Монте Карло“, К-степенни симулации и методи за разделяне на данните на тестови и предвиждащи подмножества. Така подбраните методи позволяват да се даде адекватен отговор на поставените в дисертационния труд задачи и да се постигне поставената цел.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационния труд има типична структура от увод, три глави, заключение и две приложения. Изследването е от 232 страници, от които 206 основен текст. В текста има препратки към 202 литературни източника, основно на английски език, като

цитираните изследвания са свързани с дисертационния труд и разглежданите в него проблеми.

В уводната част на дисертацията са дефинирани ясно предмет, обект и основен проблем, който се разглежда от автора. За постигане на целта на изследването са определени девет конкретни задачи и осем изследователски хипотези. Може да се отправи препоръка към докторанта за разделяне на хипотези № 1 и № 2 на части, за да бъдат отделени елементите на хипотезата от допусканията.

Теоретичната основа на изследването представя изчерпателно и с необходимата логическа последователност основните характеристики на използваните икономически и иконометрични инструменти, които намират приложение при изграждането на модела за оценка на ефектите от климатично-неутралния растеж. Трябва да се отбележи, че докторантът адекватно е използвал не просто подходящи математически модели, но и такива, които изискват много добра статистическа и иконометрична аргументация и подготовка.

Оценката на ефектите от климатично-неутралния растеж съдържа основните научни търсения и получени резултати. Систематично са разгледани и моделирани данните по отделни сектори, като е анализирана добавената стойност и са изведени конкретни модели, за да се открият резултатите от движението към климатично-неутрален растеж. Интерес представлява съчетаването на линейни регресионни модели с алгоритми за линейно оптимизиране, които могат да доведат до конкретни препоръки относно структурата на икономиката, политиките за стимулиране на отделни отрасли и общите ефекти върху климата. Освен приложението на Ридж регресионни модели и ARIMA за изследване на динамичните редове от икономически показатели, трябва да се отбележи големия обем изследвани данни и възможни зависимости. Всички те позволяват да се проверят направените хипотези и да се изпълнят поставените задачи.

Заключителната част от изследването обобщава коректно направените изследвания, като обвързва основните получени резултати с поставените задачи и дефинирани хипотези. Освен като основа за бъдещи изследвания, изведените зависимости много точно са отнесени към основната цел на изследването, което придава логическа завършеност на дисертационния труд.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Дисертационният труд разглежда актуален проблем със значимост, както за националната, така и за световната икономика. Като оригинални научно-приложни

приноси авторът посочва пет, всеки един, от които предоставя възможност за намиране на конкретни решения при промени от нормативна база до макрорамката. Изведените връзки, зависимости, теоретичен инструментариум за количествено измерване на прилаганите финансови политики, както и предложените и апробирани модели, дават възможност за прецизно калибриране на икономическите процеси, при това в краткосрочен времеви хоризонт. С така изведените приноси биха могли да се изградят гъвкави икономически политики, които във висока степен да отговорят на предизвикателствата на времето. Такива приноси притежават висока, както научна, така и практикоприложна стойност.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Във връзка с настоящата защита на дисертационен труд са представени три статии, които са следствие на участия в международни реферирани конференции. Броят точки, носещи тези публикации, надвишава минималния изискуем такъв.

9. Лично участие на докторанта

Оценка за личното участие на докторанта в проведеното дисертационна изследване бих могъл да дам от една страна с помоща на представените в точка 2 личен профил, знания и умения, а от друга – през призмата на професионалните ми отношения с научния му ръководител. Професор Кабаиванов многократно е подчертавал самостоятелната работа на Тодор Анев, от което следва, че нямам съмнения относно личната заслуга за постигнатите приноси и резултати.

10. Автореферат

Авторефератът е изготвен съгласно законовите изисквания и отразява релевантно структурата и съдържанието на дисертационния труд, като акцентира върху основните моменти, резултати и изводи от изследването.

11. Критични забележки и препоръки

В така предложения труд, уводната част е представена, като самостоятелна глава, подход, който не намирам за удачен. Иконометричното изследване, залегнало в основата на дисертацията е изключително задълбочено и красноречиво свидетелства за познанията на докторанта. Многообразието на постигнатите резултати позволяват един по-подчертано финансов техен прочит. Прочит, който от една страна, още веднъж би

открил аналитичните способности на автора, а от друга – би засилил финансовата насоченост, заявена в заглавието на темата. В тази посока препоръката ми е да се търси една по-дълбока връзка между иконометричното и финансово познание с цел да се открие последното. Така представените бележки и препоръки са напълно дабронмерени и не поставят под никакво съмнение достойнствата на труда.

12. Лични впечатления

Личните ми впечатления от Тодор Анев са за високо интелигентен, образован и амбициозен млад човек, нещо, което професионалния път и настоящият труд красноречиво потвърждават.

13. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Докторантът Тодор Анев е човек е ясно изразени лично, научно и професионално израстване, като дисертацията е поредна важна стъпка, най-вече в научното такова. Отчитайки получените резултати и постигнати приноси и вземайки под внимание ограниченията на изследването и икономиката, върху която е проведено, отчитам високия потенциал за по-нататъчно развитие, което без съмнение подкрепям.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на **всички** изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Дисертационният труд показва, че Тодор Славчев Анев **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по докторска програма „Финанси и счетоводство“, като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна** оценка за проведеното изследване, представено чрез рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и предлагам на уважаемото научно жури да **присъди** образователната и научна степен „доктор“ на Тодор Славчев Анев по

област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Финанси и счетоводство“.

30.01.2025 г.

Рецензент:

/доц. д-р Петър Атанасов/